

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2024 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Hanna Bartkowiak

Sędziowie: Małgorzata Winkler-Galicka

2 Piotr Gerke

3 Protokolant: prot. sąd. Katarzyna Szymczak

5 przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Arkadiusza Dzikowskiego

6 po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2024 r.

7 sprawy M. S. i M. B.

oskarżonych z art. 291 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych

8 od wyroku Sądu Rejonowego w Szamotułach

z dnia 11 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 1114/20

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Piotr Gerke Hanna Bartkowiak Małgorzata Winkler-Galicka

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	IV Ka 958/23
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	3	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

0.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 11 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 1114/20

0.11.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

0.11.3. Granice zaskarżenia

0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

0.11.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

0.11.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

0.12.1. Ustalenie faktów

0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty

0.12.2. Ocena dowodów

0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>Zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. S. adw. M. O.:</p> <p>Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 4 kpk, art. 7 kpk poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, dokonanie jej w sposób zupełnie dowolny, w oderwaniu od zasad logiki i doświadczenia życiowego, nie uwzględniając przy tym okoliczności, które w znaczny sposób mogą wpływać na wiarygodność przeprowadzonych dowodów, nie ustalając okoliczności, od których uzależniona jest odpowiedzialność karna oskarżonego, co przejawia się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w przyjęciu za wiarygodne zeznań D. P. przy jednoczesnym zakwestionowaniu okoliczności, że pojazd marki M. (...) został mu skradziony; - w przyjęciu za wiarygodną opinię sporządzoną przez biegłego M. K., z której wynika, że po przejechaniu znacznej odległości od B. samochód został ponownie odpalony przy użyciu oryginalnego kluczyka i nie podjęciu nawet prób wyjaśnienia w jaki sposób było to możliwe skoro samochód miał zostać uzyskany poprzez popełnienie przestępstwa; - nie dążenie do wyjaśnienia i ustalenia wskutek jakiego przestępstwa samochód znalazł się w rękach osób trzecich przy 	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

	<p>jednoczesnym ustaleniu, że wskutek jakiegoś na pewno;</p> <ul style="list-style-type: none"> - uznaniu, że okoliczność, w jaki sposób samochód został utracony nie ma bezpośredniego związku z odpowiedzialnością oskarżonego; - nie daniu wiary wyjaśnieniom oskarżonego M. S., pomimo tego, że jego wyjaśnienia są spójne i logiczne. 	
<p>Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Zgodzić się należało z apelującym, że przeprowadzona przez Sąd Rejonowy ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego nie była szczegółowa ani nie uwzględniała w odpowiednim stopniu zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, przez co nie pozostawała pod ochroną art. 7 kpk.</p> <p>Sąd Okręgowy uznał, że Sąd I instancji niezasadnie uchylił się od pełnej oceny zeznań świadka D. P., jedynie poddając w wątpliwość prawdziwość podawanych przez niego okoliczności utraty wyleasingowanego samochodu marki M. o wartości 596.000 zł w dniu 19 grudnia 2019 r. Sąd Rejonowy bezpodstawnie przyjął bowiem, że to w jaki sposób D. P. stracił władztwo nad ww. pojazdem nie było przedmiotem niniejszego postępowania i nie miało bezpośredniego wpływu na odpowiedzialność obu oskarżonych. Trafnie obrońca w apelacji powołując się na zawarte w przypisanym oskarżonemu przestępstwie z art. 291 § 1 kk określenie „rzecz uzyskana</p>		

za pomocą czynu zabronionego” uzasadniał istotny charakter tych pominiętych przez Sąd I instancji okoliczności co do pochodzenia rzeczy, zwłaszcza dla oceny świadomości pasera. Warto też dodać, że pod pojęciem "uzyskanie rzeczy za pomocą czynu zabronionego"(...), należy rozumieć wyłącznie wejście w jej posiadanie w wyniku posłużenia się czynem zabronionym przez przepisy prawa karnego w rozumieniu art. 115 § 1 kk i to niezależnie od stopnia jego społecznej szkodliwości i zawinięcia. Pojęcie to nie obejmuje natomiast takich sytuacji, w których czyn zabroniony został dokonany w celu upozorowania legalności innych działań niż wejście w posiadanie rzeczy, zmierzających do nadania jej niezgodnego z rzeczywistością stanu prawnego, np. w celu uniknięcia lub zaniżenia obciążeń podatkowych wiążących się z uprawianą działalnością handlową. Uzyskanie rzeczy za pomocą czynu zabronionego nie obejmuje też jej przestępnego wytworzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., III KK 62/11, Legalis). Co przy tym niezwykle istotne, **uzyskanie rzeczy za pomocą czynu zabronionego musi być zawsze działaniem uprzednim (wcześniejszym) od czynu pasera, który się do danej rzeczy odnosi.** (por: uchwała Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 19 lipca 1995 r., I KZP 27/95, Legalis nr 29417). Trafnie zatem skarżący obrońca w uzasadnieniu podniesionego zarzutu przypomniał, że paserstwo z art. 291 § 1 kk popełnia ten kto po dokonaniu czynu zabronionego przez inną osobę, rzecz za pomocą tego czynu, będąc świadomy jej pochodzenia: nabywa, przyjmuje, pomaga do zbycia lub ukrycia. Obrońca dodał

jeszcze, że paser czyni to bez uprzedniego porozumienia, jak należy rozumieć ze sprawcą tego pierwotnego czynu zabronionego. A warto jeszcze przypomnieć stanowisko Sądu Najwyższego w tej kwestii, w którym zaznaczono wyraźnie, że „ **Paserstwo zachodzi tylko wtedy, gdy paser nie brał udziału w przestępstwie, z którego pochodzą rzeczy będące przedmiotem paserstwa, ani jako sprawca, ani jako pomocnik czy podżegacz do tego przestępstwa**” (wyrok SN z dnia 22 grudnia 1986 r., I KR 445/86, OSNKW 1987 nr 7-8, poz. 70, Legalis nr 25660).

Sąd odwoławczy na kanwie omawianego tu zarzutu apelacyjnego doszedł do wniosku, że Sąd Rejonowy przypisując oskarżonemu M. S. przestępstwo paserstwa jednoznacznie przesądził, że samochód marki M. został uprzednio uzyskany za pomocą bliżej niesprecyzowanego czynu zabronionego. Tymczasem, analiza zgromadzonego dotychczas materiału dowodowego przeprowadzona w toku kontroli instancyjnej, przy zastosowaniu reguł procesowych z art. 7 kpk i art. 410 kpk nie dawała podstaw aby inkryminowane zachowanie oskarżonego traktować z pełnym przekonaniem jako „następcze” do czynu zabronionego z którego miałyby pochodzić (Sąd Rejonowy wymienił tylko przykładowo, że mogła to być kradzież z włamaniem, zabór w celu przywłaszczenia, czy też próba oszustwa ubezpieczeniowego). W związku z tym wywody apelującego o wykluczeniu odpowiedzialności karnej oskarżonego jako pasera przy zatrzymaniu się uprzedniego

czynu zabronionego na formie stadialnej usiłowania nie miały wpływu na treść rozstrzygnięcia. Natomiast zagadnienie udziału w przestępstwie, z którego pochodzi przedmiotowy M. o wartości niespełna 600.000 zł powinno zostać przeanalizowane i to z dużą wnikliwością, co umknęło organowi wydającemu zaskarżony wyrok, a co może zaważyć na dalszym procedowaniu w sprawie.

Zdaniem Sądu Okręgowego zebrany dotąd materiał dowodowy dawał wyraźne wskazania aby przestępstwo zarzucane oskarżonemu M. S., ale także czyn drugiego oskarżonego M. B. rozpatrzeć pod kątem pomocnictwa do oszustwa ubezpieczeniowego, a nie jako przestępstwa paserstwa. W aktach sprawy znajdujemy wyjaśnienia oskarżonego M. B. złożone w dniu 27 lipca 2020 r., a z ich treści wynika, że od mężczyzny o danych R., który przyprowadził mu samochód marki M. w dniu 19 grudnia 2019 r., ww. oskarżony miałby się dowiedzieć, że właściciel chce się pozbyć tego pojazdu w celu wyłudzenia odszkodowania i ma zgłosić jego kradzież po około 2-3 dniach. A następnego dnia, jak wyjaśniał M. B., miał otrzymać od R. wiadomość przekazaną przez telefon, że właściciel zrezygnował i chce to auto z powrotem. Co warte zaznaczenia, zniknięcie samochodu D. P. i jego przejęcie przez M. B. nastąpiło w niewielkim odstępie czasowym, a do tego oskarżonego wkrótce dołączył M. S., który został w tym samochodzie zatrzymany przez Policję. Ta zbieżność czasowa i wynikający z wyjaśnień M. B. ciąg nieprzerwanych zdarzeń wokół przedmiotowego samochodu, nakazują kontynuację działań dowodowych w kierunku

pomocnictwa do wyłudzenia odszkodowania ubezpieczeniowego kwalifikowanego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk. Przemawiało też za tym zestawienie powyższych okoliczności z opinią biegłego M. K. oraz protokołem oględzin przedmiotowego M., z których wynika, że auto zostało tak przygotowane aby nie można go było zlokalizować (odłączony moduł H., użycie zagłuszacza sygnałów urządzeń GSM, GPS, WiFi, LTE). A ponadto, co Sąd Rejonowy pominął w swoich rozważaniach, w czasie drogi z B., gdzie zgłoszono kradzież pojazdu, jeden raz w aucie został użyty oryginalny kluczyk. Opinia biegłego M. K. w tym zakresie była kategoryczna i niekwestionowana przez żadną ze stron. Z kolei dysponent auta - D. P. zeznał jako świadek, że posiadał dwa komplety kluczyków, które zdał organom ścigania, przy czym w dniu 21 grudnia 2021 r. przekazał jeden egzemplarz w KPP S. i zobowiązał się dostarczyć drugi. Wstępne spojrzenie na ewentualny motyw zgłoszenia fikcyjnej kradzieży samochodu prowadzi do wniosku, że D. P. wobec zakresu umowy ubezpieczenia pojazdu (system GAP), w przypadku jego utraty otrzymałby m.in. zwrot wszystkich wpłaconych rat leasingowych (płacił przez okres ponad roku, rata miesięczna to 7.944,85 zł). W kwestiach leasingowych zeznawał też przedstawiciel (...) S.A. M. C., przybliżając warunki systemu GAP, który w przypadku kradzieży samochodu pozwalał na uzyskanie odszkodowania w wysokości pierwotnej wartości pojazdu, a nie wg jego wartości rynkowej. Te dane wymagały zatem dalszych analiz oraz kontynuacji dowodowych poszukiwań. Sąd Rejonowy niestety popełnił błąd

uznając to za nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy i nie dążył okoliczności zniknięcia samochodu marki M. zgłoszonej organom ścigania w B.. Zignorował przy tym wnioski dowodowe zgłaszane przez obrońcę M. S. o zwrócenie się do policji niemieckiej o informacje na temat sprawy kradzieży samochodu marki M. zgłoszonej w B. w dniu 20 grudnia 2021 r. Organowi orzekającemu sygnalizowano przy tym, że są prowadzone w tym zakresie czynności wyjaśniające, np. przesłuchiwany był D. P., a następnie, w apelacji obrońcy drugiego oskarżonego zawarto informację, że postępowanie prowadzone przez organy niemieckie wykluczyło kradzież przedmiotowego pojazdu (k. 946). Tych czynności Sąd I instancji niezasadnie zaniechał, choć nowe wskazania dowodowe mogłyby mieć wpływ na treść wyroku.

Sąd odwoławczy w związku z przedstawionymi powyżej uchybieniami procesowymi nie widział możliwości aby w obecnym stanie sprawy kompleksowo zweryfikować dokonaną przez Sąd I instancji ocenę wartości dowodowej wyjaśnień oskarżonego M. S.. Jednak już teraz należało zwrócić uwagę na nieścisłości w wyjaśnieniach tego podsądnego i brak spójności z wyjaśnieniami oskarżonego M. B. co do pewnych okoliczności, dopasowywanych podczas kolejnych przesłuchań, np. umówione miejsce spotkania obu mężczyzn w dniu 20 grudnia 2021 r., ilość telefonów jakimi dysponował jadąc w kierunku P.. Trudno też się zgodzić z apelującym aby wyjaśnienia oskarżonego M. S. na temat niecodziennych okoliczności jego zatrzymania i braku świadomości

przestępczego współdziałania były tak zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jak utrzymuje obrona, ale jak już wyżej wspomniano, dowód ten będzie podlegał pełnej ocenie po zebraniu wszystkich dostępnych dowodów.

Reasumując, zgadzając się z obrońcą Sąd Okręgowy stwierdził, że przy wydawaniu zaskarżonego wyroku doszło do naruszenia reguł procesowych w zakresie oceny zgromadzonych w sprawie dowodów (art. 7 kpk i art. 410 kpk), w związku z tym ocena ta jako pobieżna i wybiórcza nie zasługiwała na akceptację organu dokonującego kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku.

Wniosek

O uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Tylko drugi z proponowanych wniosków końcowych apelacji mógł zostać uwzględniony. Stanowisko apelującego przekonało Sąd Okręgowy, że Sąd Rejonowy nie dokonał rzetelnej rekapitulacji dostępnych dowodów oraz zaniechał dalszych, koniecznych działań dowodowych. W tej sprawie konieczne jest maksymalnie szczegółowe zbadanie okoliczności zniknięcia samochodu wyleasingowanego D. P. pod kątem usiłowania wyłudzenia odszkodowania od ubezpieczyciela,

co spowodowało, że przyjęte na tej podstawie ustalenia faktyczne w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu M. S. jako paserstwo są niepełne i niepewne. Sprawa wymaga ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, przez co spełniona została przesłanka z art. 437 § 2 zd. 2 kpk do wydania wyroku kasatoryjnego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Lp.	Zarzut	
3.2.	<p>Zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. S. adw. M. O.:</p> <p>Naruszenie art. 167 § 1 kpk w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 i 5 kpk polegające na oddaleniu wniosku dowodowego o zwrócenie się do Komendy Głównej Policji z zapytaniem czy samochód będący przedmiotem zarzutu był zatrzymywany do kontroli drogowej i kto nim kierował pomimo tego, że wniosek zmierzał do zweryfikowania wiarygodności D. P. i próby ustalenia okoliczności w jakich i komu udostępnił on samochód, którego według jego słów miał nikomu nie udostępnić.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Zgodnie z przepisem art. 167 kpk dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu, a więc z przepisu tego wynika, że na sądzie rozpoznającym daną sprawę również ciąży inicjatywa dowodowa związana z zasadą wynikającą z art. 2 § 2 kpk, która zobowiązuje sąd do dążenia aby czynić prawdziwe ustalenia faktyczne. Jednakże nie można zapominać,		

że sąd rozpoznający sprawę jest zobowiązany do podjęcia inicjatywy dowodowej jedynie w wypadku, gdy uważa, że w sprawie nie zostały jeszcze wyjaśnione jakieś istotne kwestie, które mogą mieć wpływ na treść końcowego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2010 r., III KK 424/09, OSNwSK 2010, Nr 1, poz. 1246). Wnioskowany dowód w ocenie Sądu odwoławczego nie pomógłby w weryfikacji wiarygodności świadka D. P. i dlatego słusznie w tym wypadku Sąd Rejonowy nie podejmował inicjatywy oraz oddalił wniosek obrońcy (postanowienie z dnia 28 marca 2023 r., k. 875). Oczekiwania dowodowe obrońcy oskarżonego M. S. były zatem nieuzasadnione, a w apelacji nie przedstawiono żadnych takich argumentów, które prowadziłyby do zmiany decyzji procesowej w tym zakresie.

Wniosek

O uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Zgłoszony wniosek dowodowy nie zasługiwał na uwzględnienie, natomiast wniosek końcowy, w którym apelujący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania został uwzględniony, lecz z innych przyczyn niż w zarzucie omówionym w pkt. 3.2.

Lp.	Zarzut	
3.3.	<p>Zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. S. adw. M. O.:</p> <p>Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na stwierdzeniu, że samochód w którym został zatrzymany M. S. został uzyskany za pomocą czynu zabronionego, a oskarżony wiedząc o tym przyjął go.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>Skarżący wykazał błąd w ustaleniach faktycznych uprzednio dowodząc, że Sąd I instancji ustalając fakty, naruszył konkretne zasady procesowe, omówione powyżej w pkt 3.1. Błąd w ustaleniach faktycznych w tym wypadku co do istotnych kwestii nie wynikał zatem wyłącznie z wątpliwości strony, czy też z przyjęcia przez nią odmiennej oceny i wersji zdarzeń, ale miał konkretną przyczynę, a przyczyną taką było naruszenie reguł procedowania, w tym pominięcie niektórych dowodów w rozumieniu art. 410 kpk oraz brak ustaleń co do okoliczności w jakich samochód marki M. został utracony przez D. P.. W tej sytuacji ustalenie Sądu Rejonowego, że pojazd ten został uzyskany za pomocą czynu zabronionego razi dowolnością.</p>		
Wniosek		
O uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p>	

przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.	# niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Wobec zasadności zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych pod postacią „błędu dowolności” oraz „błędu braku”, w aktualnym stanie dowodowym, uchybienia te na etapie apelacyjnym nie mogły zostać konwalidowane. Konieczne okazało się zatem wydanie wyroku kasatoryjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w całości. W związku z tym zasadny okazał się zgłoszony w tym kierunku wniosek końcowy apelacji obrońcy oskarżonego M. S.. Wniosek o uniewinnienie oskarżonego nie znajdował zaś uzasadnienia i był co najmniej przedwczesny.		
Lp.	Zarzut	
3.4.	Zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. S. adw. R. B.: Obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu polegającą na uznaniu, że zachowanie oskarżonego wypełniło znamiona przestępstwa z art. 291 § 1 kk.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Skarżący wysunął powyższy zarzut jako pierwszoplanowy, zapominając, że „zarzut obrazy prawa materialnego odnoszący się do kwalifikacji prawnej		

czynu można postawić tylko wówczas, gdy skarżący nie podważa ustaleń faktycznych związanych z tą kwalifikacją. Jeżeli bowiem nieprawidłowe są ustalenia faktyczne, na podstawie których sąd dokonał kwalifikacji prawnej czynu, to błędem pierwotnym jest błąd w ustaleniach faktycznych, a jego następstwem wadliwa kwalifikacja prawna. Dlatego też w takiej sytuacji skarżący powinien postawić tylko zarzut błędu w ustaleniach faktycznych i wskazać, że mógł mieć on wpływ na treść wyroku właśnie co do kwalifikacji prawnej czynu” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 marca 2023 r., II AKa 4/23, Legalis nr 2961101). W związku z tym Sąd Okręgowy uznał, że podniesienie zarzutu obrazy prawa materialnego było w tym wypadku chybione, a wszystkie argumenty winny zostać rozpatrzone przy kontroli zarzutów odwoławczych z art. 438 pkt 2 i 3 kpk, tj. dowolności oceny poszczególnych dowodów oraz błędu w ustaleniach faktycznych.

Wniosek

Zmiana zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego M. S. od zarzucanego mu czynu.

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Wniosek o uniewinnienie oskarżonego M. S. nie znajdował uzasadnienia i był co najmniej przedwczesny.

Lp.	Zarzut	
3-5.	<p>Zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. S. adw. R. B.:</p> <p>Obraza przepisów postępowania mogąca mieć wpływ na treść wyroku polegająca na pominięciu w rozważaniach Sądu znacznej części materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, który to materiał dowodowy wskazuje na inną ocenę prawną zdarzenia niż przyjął to Sąd Rejonowy.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>Co do zasady zarzut okazał się trafny i aby nie powielać już poczynionych w tym zakresie rozważań Sąd Okręgowy odsyła do treści przedstawionych w pkt. 3.1. niniejszego opracowania. Jednakże nie można podzielić stanowiska skarżącego, w części w której faworyzował wyjaśnienia oskarżonego M. S. oraz, w której wykazywał spójność między wyjaśnieniami obu oskarżonych. Zabiegi w tym zakresie należało uznać za wybiórcze, poczynione z pominięciem okoliczności niekorzystnych dla jego mandanta. Budzi bowiem liczne zastrzeżenia linia obrony o przysłudze w zorganizowaniu transportu dla M. B. w zamian za otrzymany zderzak do samochodu B. należącego do partnerki A. W.. Wyjaśnienia te będą przedmiotem dalszej analizy w całokształcie dowodów jakie zostaną pozyskane i wszechstronnie ocenione. Wytknięte zaś przez obrońcę błędne określenie w</p>		

uzasadnieniu zaskarżonego wyroku osoby, która zainicjowała kontakt między podsądnymi, choć zostało przez Sąd Okręgowy potwierdzone, to jednak w ogólnym rozrachunku nie miało to wpływu na rozstrzygnięcie.		
Wniosek		
Zmiana zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego M. S. od zarzucanego mu czynu.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Wniosek o uniewinnienie oskarżonego nie znajdował uzasadnienia i był co najmniej przedwczesny.		
Lp.	Zarzut	
3.6.	Zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. S. adw. R. B.: Błąd w ustaleniach faktycznych mogący mieć wpływ na treść wyroku polegający na ustaleniu (wbrew dowodom lub przy braku dowodów), że oskarżony współdziałał z oskarżonym M. B. w popełnieniu czynu zabronionego w sytuacji, gdy taka możliwość nie była objęta zamiarem oskarżonego.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Zarzut zasadniczo był trafny, jednak nie z argumentacją zaprezentowaną		

w tej apelacji. Skarżący słusznie w uzasadnieniu apelacji poddawał pod rozwagę wersję zdarzenia, wedle której D. P. dobrowolnie wydał samochód, pozorując tylko kradzież i zgłaszając to przestępstwo Policji. Sąd Okręgowy nie miał jednak odpowiednich podstaw dowodowych aby za obrońcą kategorycznie stwierdzić, że przedmiotowy samochód z całą pewnością nie był przedmiotem kradzieży. Jak to już bowiem wyżej omówiono w pkt. 3.1., Sąd Rejonowy nie dysponował odpowiednią pulą dowodów w tym zakresie i nie czynił żadnych kroków aby je pozyskać, co w okolicznościach niniejszej sprawy powinno i musi nastąpić. Konieczne bowiem jest m.in. poznanie wyników postępowania karnego z Republiki Federalnej Niemiec, prowadzonego odnośnie zgłoszonej przez D. P. kradzieży samochodu M. w B. w dniu 20 grudnia 2021 r., a jeśli będzie to możliwe także analiza zebranych tam materiałów dowodowych, co może okazać się pomocne w niniejszej sprawie. Zaprezentowany zatem przez obrońcę przy tym zarzucie opis wydarzeń z udziałem D. P. i M. B. nie znajduje oparcia w wiarygodnym materiale dowodowym i razi dowolnością.

Nie można było także zaakceptować wywodów tego apelującego negującego fakt współdziałania obu oskarżonych w popełnieniu czynu zabronionego. Oskarżonym nie zarzucono działania wspólnie i w porozumieniu, aczkolwiek z okoliczności faktycznych sprawy takie porozumienie jest dość wyraźnie zarysowane. Wszelkie twierdzenia obrońcy w tej materii miały jednak wymiar wyłącznie opiniodawczy, nie były obiektywne ani przekonujące. Nie sposób

w aktualnym, niepełnym stanie dowodowym przesądzać kwestii zamiaru oskarżonego M. S., zwłaszcza że nie jest jeszcze dostatecznie jasne czy i w w jakim czynie zabronionym brał on udział. Na marginesie jedynie warto zaznaczyć, że obrońca niezasadnie upatruje braku podstaw do odpowiedzialności karnej swojego mandanta w tym, że nie doszło do skutku rozważane przestępstwo wyłudzenia odszkodowania (usiłowanie, bądź nawet odstąpienie od jego popełnienia). Czyn oskarżonego M. S. należałoby bowiem w takim przypadku rozważać w kategoriach pomocnictwa do usiłowanego oszustwa ubezpieczeniowego. Natomiast pomocnik odpowiada za swój czyn, skoro „pomocnictwo do czynu stanowi odrębny typ czynu zabronionego, gdzie pomocnicy sprawców przestępstw naruszają odmienną normę sankcjonowaną od tej charakterystycznej dla zrealizowania sprawstwa, wynikający z art. 18 § 3 kk. Jest to samodzielna forma sprawcza innego przestępstwa uzupełnionego opisem udzielenia pomocy, co pozwala przyjąć, że pomocnik może działać z zamiarem ewentualnym nawet wówczas, gdy w przypadku sprawy bezpośredniego, któremu pomocnik ułatwia realizację znamion przestępstwa, niezbędne jest wykazanie działania z zamiarem bezpośrednim, a nawet kierunkowym.” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 sierpnia 2020 r., II AKa 249/19, Legalis nr 2982984). Dla sprawcy, czyn, w którym uczestniczy, jest zatem jego własnym przestępstwem. Z perspektywy pomocnika, czyn, do którego pomaga, nie jest więc

jego przestępstwem, tylko czynem cudzym.		
Wniosek		
Zmiana zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego M. S. od zarzucanego mu czynu.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Wniosek o uniewinnienie oskarżonego nie znajdował uzasadnienia i był co najmniej przedwczesny.		
Lp.	Zarzut	
3.7.	<p>Zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. B.:</p> <p>Obraza przepisów postępowania, mająca wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:</p> <p>- art. 7 kpk poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej i wszechstronnej oceny dowodów, polegającej na odmowie wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego M. B., oskarżonego M. S., przyznaniu waloru wiarygodności zeznaniom D. P., podczas gdy wyjaśnienia złożone przez oskarżonych, zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i postępowaniu sądowym zasadniczo ze sobą korespondują, jak również korespondują z zeznaniami A. W., w tej części, w jakiej oskarżony M. B. i świadek A. W. mieli się spotkać w celu zwrotu samochodu Passat, należącego do M. S., natomiast co</p>	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

do zeznań D. P. Sąd Rejonowy z jednej strony przyznał tym zeznaniom walor wiarygodności, z drugiej zakwestionował okoliczność, że pojazd marki M. (...) został mu skradziony, co świadczy o braku konsekwencji Sądu w ocenie dowodów i wewnętrznej sprzeczności wyprowadzonych wniosków przez Sąd Rejonowy,

- art. 7 kpk poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej i oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w odniesieniu do oceny przesłanek jakie muszą zostać spełnione, od których uzależniona jest odpowiedzialność karna za czyn z art. 291 § 1 k, na skutek uznania przez Sąd Rejonowy, iż przedmiotowy pojazd pochodził z czynu zabronionego, nie konkretyzując jego rodzaju, podczas gdy konkretne określenie czynu zabronionego, z którego miał pojazd marki M. (...) pochodzić jest niezbędnym elementem opisu czynu z art. 291 § 1 kk. Skoro Sąd nie ma wątpliwości, że w/w pojazd pochodził z czynu zabronionego, to winien był określić rodzaj tego czynu. W innym wypadku staje się niemożliwym ocena braku wątpliwości po stronie Sądu w tym zakresie, skoro Sąd Rejonowy nie jest w stanie konkretnie określić rodzaj czynu zabronionego,

- art. 167 § 1 kpk w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 i 5 kpk polegającego na oddaleniu wniosku dowodowego złożonego przez obrońcę oskarżonego M. S., o zwrócenie się do Komendy Głównej Policji z zapytaniem czy samochód będący przedmiotem zarzutu był zatrzymywany do kontroli drogowej i kto nim kierował, mimo iż przedmiotowy

	wniosek został złożony w celu weryfikacji wiarygodności zeznań D. P. oraz ustalenia następnie komu udostępnił samochód, który zgodnie z depozycjami świadka nikomu nie udostępnił.	
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>Stanowisko Sądu odwoławczego w zakresie zgłoszonych przez obrońcę oskarżonego M. B. zarzutów natury procesowej jest tożsame jak w przypadku takich samych zarzutów zgłoszonych przez obronę oskarżonego M. S., omówionych powyżej w pkt 3.1 – 3.3. Nie było zatem potrzeby powielania tych samych rozważań. Jedynie tytułem zaakcentowania należało tu wspomnieć, że apelujący celnie podważał pewność stwierdzenia Sądu Rejonowego w Szamotułach, że samochód został uzyskany za pomocą czynu zabronionego, w sytuacji gdy nie ustalono jakie to miało być przestępstwo. I trafnie proponował rozważanie czy oskarżony nie udzielał pomocy w wyłudzeniu odszkodowania, co wykluczałoby możliwość popełnienia przestępstwa paserstwa.</p>		
Wniosek		
O uniewinnienie oskarżonego M. B. od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Sprawa wymaga ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, przez co spełniona została przesłanka z art. 437 § 2 zd. 2 kpk do wydania wyroku kasatoryjnego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W pozostałym zakresie wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.		
Lp.	Zarzut	
3.8.	<p>Zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. B.:</p> <p>Błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść wyroku, polegający na przyjęciu odpowiedzialności oskarżonego za czyn z art. 291 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i art. 64 § 1 kk, tj. pomagał do ukrycia i zbycia uzyskanego za pomocą czynu zabronionego w dniu 19.12.2019 r. w B. w Niemczech, stanowiący mienie znacznej wartości – samochód marki M. (...) nr rej. (...), podczas gdy Sąd nie wyjaśnił za pomocą jakiego czynu zabronionego został uzyskany w/w pojazd.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Sąd Okręgowy podzielił zastrzeżenia apelującego w powyższym zakresie i w związku z tym, że zarzut ten pokrywał się z zarzutami obrońcy oskarżonego M. S. omówionym zasadniczo w pkt 3.1. oraz 3.3. niniejszego uzasadnienia należy odwołać się do tych rozważań. Stanowisko Sądu		

<p>odwoławczego jest tu niezmiennie i w takim samym wymiarze odnosi się do oskarżonego M. B. i kwestii jego odpowiedzialności karnej. Dlatego brak potrzeby ponownego wskazywania w tym miejscu uchybień procesowych jakie stwierdzono po stronie organu wydającego zaskarżony wyrok.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>O uniewinnienie oskarżonego M. B. od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Sprawa wymaga ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, przez co spełniona została przesłanka z art. 437 § 2 zd. 2 kpk do wydania wyroku kasatoryjnego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W pozostałym zakresie wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.</p>		
<p>Lp.</p>	<p>Zarzut</p>	
<p>3.9.</p>	<p>Zarzut ewentualny podniesiony przez obrońcę oskarżonego M. B.:</p> <p>Rażąca niewspółmierność orzeczonej kary 4 lat pozbawienia wolności, nie uwzględniającej aktualnych właściwości i warunków osobistych oskarżonego.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>

<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Zarzut jako co najmniej przedwczesny nie podlegał rozpoznaniu. Sąd odwoławczy działając w oparciu o art. 436 kpk, ograniczył rozpoznanie wniesionego przez obrońcę oskarżonego środka odwoławczego rozstrzygając słuszność jedynie tych zarzutów, które miały znaczenie dla wydania w tej sprawie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym. W sytuacji przekazania sprawy do ponownego rozpoznania i konieczności prowadzenia postępowania dowodowego, gdzie nie można wykluczyć cofnięcia sprawy do etapu śledztwa w trybie art. 344a kpk i przyjęcia innej oceny prawnej zarzucanego oskarżonemu czynu, bezprzedmiotowym stało się rozpoznawanie zarzutu dotyczącego wymiaru kary. Nie jest bowiem rolą sądu odwoławczego ocenianie na tym etapie postępowania, czy wymierzona przez sąd rejonowy kara jest współmierna i sprawiedliwa, skoro orzeczenie sądu meriti podlegało uchyleniu w całości a sprawa została skierowana do ponownego rozpoznania.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>Zmiana zaskarżonego wyroku i wymierzenie M. B. na podstawie art. 37b kk kary 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary 2 lat ograniczenia wolności – wniosek zmodyfikowany na rozprawie apelacyjnej w dniu 18 stycznia 2024 r. k. 993v.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
Wniosek nie podlegał rozpoznaniu co było konsekwencją ograniczonego zbadania przez Sąd Okręgowy zgłoszonych zarzutów apelacyjnych (art. 436 kpk). Uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji nastąpiło zaś z przyczyn nie dotyczących wymiaru kary.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
	Konieczność przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu.
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
W związku z tym, że obaj oskarżeni mogą odpowiedzieć za czyn kwalifikowany inaczej niż przyjęty w zarzucie aktu oskarżenia, tj. z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk, należało wskazać jako właściwy rzeczowo i miejscowo do rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy w Poznaniu. Zgodnie z art. 25 § 1 pkt 2 kpk w sprawach o tego rodzaju występki orzeka w pierwszej instancji sąd okręgowy. Skierowanie sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Szamotułach obarczone byłoby ryzykiem bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 4 kpk.	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
0.15.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
0.11.	Przedmiot utrzymania w mocy

Zwiążle o powodach utrzymania w mocy	
0.15.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
0.0.11.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwiążle o powodach zmiany	

0.15.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
0.15.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia		
1.1.		# art. 439 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylecia		
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylecia		
Apelacje skutecznie wykazały poważne naruszenia procesowe Sądu I instancji w zakresie prowadzenia postępowania dowodowego oraz oceny dowodów które zebrano do chwili wyrokowania (art. 7 kpk i art. 410 kpk). Nie było w związku z tym możliwe uzyskanie w oparciu o nie właściwych ustaleń faktycznych, które z kolei stanowią podstawy dla przyjęcia odpowiedzialności karnej podsądnych. Sformułowana w art. 2 § 2 kpk zasada prawdy materialnej wprowadza w		

<p>procesie karnym wymóg opierania wszelkich rozstrzygnięć na zgodnych z prawdą ustaleniach faktycznych. Jednocześnie Sąd Okręgowy stwierdził, że prowadzenie wszystkich wskazanych w pkt. 3.1. dowodów w postępowaniu apelacyjnym zaprzeczałoby zasadzie dwuinstancyjności i przerzuciło cały ciężar dowodowy na sąd odwoławczy. Sprawa wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego od początku i w całości, gdyż Sąd Rejonowy uczynił to pobieżnie i wybiórczo. Poczynione w efekcie tego ustalenia faktyczne dotyczące zarzucanych oskarżonym występów nie mogły zostać zaakceptowane.</p>		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
<p>0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</p>		
<p>Powinnością sądu przy określaniu odpowiedzialności karnej danej osoby jest podjęcie rzetelnej próby dokonania ustaleń należycie umocowanych w materiale dowodowym sprawy oraz w przepisach prawa. W trakcie ponownego rozpoznania sprawy Sąd winien o powyższym pamiętać.</p>		

W pierwszej kolejności zatem konieczne będzie podjęcie czynności dowodowych w celu stwierdzenia czy samochód M. zarzucany oskarżonym M. S. i M. B. jako przedmiot paserstwa został uprzednio uzyskany za pomocą czynu zabronionego. Obowiązkowo zatem trzeba ustalić dane z postępowania karnego ze zgłoszenia kradzieży przez D. P. w B., a prowadzonego w Niemczech. Przy czym z akt sprawy wynika, że takie było prowadzone (świadek D. P. zeznał, że był przesłuchiwany w drodze pomocy prawnej w (...) prokuraturze), a obrońca oskarżonego M. B. w apelacji podał konkretną informację, że postępowanie organów niemieckich zakończyło się wykluczeniem, iż do kradzieży pojazdu doszło. Potwierdzenie wskazań w tym zakresie, w zależności od zakresu uzyskanych dodatkowo wskazań dowodowych może zaś skłonić Sąd I instancji do wniosku, że sprawa dotknięta jest istotnymi brakami postępowania, które należą do działań typowo śledczych i które powinny zostać uzupełnione w ponowionym postępowaniu przygotowawczym. Nie można zatem wykluczyć, że Sąd Okręgowy rozważy zastosowanie art. 344a kpk. Ponadto, kierując sprawę do ponownego rozpoznania należy podkreślić konieczność wnikliwego i wszechstronnego zbadania wszystkich dowodów jakie zostaną zebrane, dla prawidłowego odtworzenia biegu wydarzeń z udziałem oskarżonych, ich rozeznania co do pochodzenia pojazdu marki M.. Szczególnej uwagi, co Sąd II instancji podkreślał w uzasadnieniu, wymagać zaś będzie ustalenie czy przedmiotowy samochód w czasie gdy znalazł się w posiadaniu oskarżonych był

już uzyskany za pomocą czynu zabronionego, czy też działania M. B. i M. S. wpisywały się w przestępstwo wyłudzenia odszkodowania i służyły ukryciu pojazdu w tym właśnie celu. W zależności od wyników postępowania dowodowego, i dopiero po wyczerpaniu wszystkich dostępnych dowodów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, organ orzekający będzie obowiązany dokonać ponownej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, odpowiednio oceniając dowody osobowe, z dokumentów oraz opinię biegłego. Nie przesądzając zatem sprawstwa i winy oskarżonych będzie to stanowić solidne podwaliny do wydania sprawiedliwego wyroku.

0.15.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku

Przytoczyć okoliczności

6. Koszty Procesu

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku

Przytoczyć okoliczności

7. PODPISY

Piotr Gerke Hanna Bartkowiak Małgorzata Winkler-Galicka